

Ti plačaj! Ne, ti daj! Kaj pa če bi skupaj?

Skoraj ni stvari, ki se na tem svetu ne bi vrtela okoli denarja; tudi doma v družinah; kako zagate, povezane z denarjem in s proračunom, rešujejo in usklajujejo trije pari: Tamara in Jure, ki sta poročena že 15 let, pravkar poročena Barbara in Dario ter Anja in Matej. Je za dober partnerski odnos pomembno še kaj drugega kot enoplasten odgovor – skupen, delno skupen ali ločen proračun?

Pri skupnem budžetu je vztrajal mož Jure, pove osnovnošolska učiteljica Tamara, ki je z računalničarjem Juretom poročena že 15 let. »Oba se zavedava, da Jure zasluži precej več, a sva se že na začetku dogovorila, da bova imela skupne finance,« pove Tamara. Petinštiridesletni Jure pojasni: »Ja, vprašanja v zvezi s financami sva rešila že zelo zgodaj prav zaradi mojih slabih izkušenj, saj je moj oče mami, ki je bila gospodinja, vsak mesec odmerjal določeno vsoto denarja za nas otroke, za hrano, položnice, krmila za živali. Sama si ni mogla nič privoščiti, veliko je bilo prepiranja, poleg tega pa je morala biti prava umetnica, da je prišla s tistim zneskom skozi mesec.«

Zakonca sta, ko gre za finance, izjemno skrbna in organizirana. »Imava poseben zvezek, v katerega si zapiševa, za kaj sva zapravila denar. Poleg tega pa posebej vodiva evidenco položnic,« nam zaupa Tamara. »Navadno je tako, da najprej porabiva ves denar s Tamarinega računa - njen denar gre predvsem za položnice, hrano -, potem začneva pri mojem. Imava pa tudi poseben kupček za priboljške, kot so darila, obleke, čevlji ..., za katerega mesečno namenjava vsak po sto evrov. Mogoče se sliši malo, ampak to je tisti individualni budžet, ki ga vsak lahko porabi zase, kot želi,« razloži Jure. »Za večje nakupe, kot so avto, potovanja, dopust, pa gre vse z Juretovega računa. Pa tudi, če kje vidiva kaj lepega, to kupi on. Tudi vse za potrebe otrok gre z njegovega računa,« pohvali Tamara svojega moža. »Je pa res, da skupen proračun ne bi prišel v poštev, če ne bi bila poštena drug do drugega. Poudariti je treba tudi, da je vse to odvisno od zaupanja in komunikacije med partnerjema. Za naju skupen račun deluje, ker se imava rada in ne izigrava drug drugega, sva dober tim,« se strinjata.

Občutek manjvrednosti in krivde

Osemtridesetletna prevajalka Barbara se spominja obdobja, ko je imel njen Dario, ki je po poklicu računovodja, višjo plačo kot ona. »Počutila sem se malce dolžna in bila sem v zadregi, ker nisem imela tolikšne plače kot mož in ker nisem mogla prispevati toliko kot on, oziroma je manj ostalo za moje osebne potrebe,« pove. »Dogovorila sva se, no, Dario je tako predlagal in strinjala sem se, da vsak prispeva 30 odstotkov od svoje plače v skupno blagajno. Če so potrebe večje, potem se ta odstotek poveča. Če komu zmanjka denarja, to ni težava, ga krije drugi,« pojasni njuno odločitev Barbara. »Zdaj praviva, da imava vsak svoj račun in enega skupnega. Vsak svojega imava, ker sva ju imela, preden sva se spoznala. Skupnega pa, ker imava skupen posel in skupno življenje z investicijami v hišo, ki je v obnovi. Vsak je pooblaščen za dvig denarja z raču-

Shutterstock

S partnerjem imava ločen proračun; denar je bil včasih povod za prepir, saj je partner menil, da preveč zapravljam, prizna Anja.

Z možem sva se dogovorila, da vsak v skupno blagajno prispeva 30 odstotkov svoje plače, razloži Barbara.

na drugega,« pove. »Vse skupaj pa poteka tako, da Barbara plačuje zavarovanja avtomobilov, osebna zavarovanja, položnice za gospodinjstvo, mobije, internet in hrano. Jaz pa pokrijem velike investicije, kot so recimo klimatska naprava, kurilnica, različne napejljave in tako naprej. Vse se izravna,« doda Dario. »Ima pa Dario kot računovodja veliko več tehničnega znanja, ki ga prenaša name. Tako da večinoma on spremlja finančno stanje. Se pa o kakšnih denarnih zagatah občasno posvetujeva tudi z drugimi računovodjami in svetovalci za naložbe,« še pove Barbara.

Včasih slaba volja in prepiri

Anja, 29-letna študentka, s partnerjem Matejem že šest let živi v najemniškem stanovanju. »Nobeden od naju nima službe. Jaz imam študentski status, da lahko delam vsaj prek študentske napolnice, partner pa prejema denarno pomoč in išče službo. Več dohodkov imam jaz,« pojasni svoj položaj Anja. »S partnerjem imava ločen proračun. Položnice si razdeliva tako, da vsak da pol. Za trgovino se dogovoriiva glede na to, koliko denarja kateremu ostane. Če kateremu zmanjka za mesečne stroške, jih poravnava drugi, ko pa jaz ali partner dobiva denar, si ga vrneva,« pove. Nobeden izmed njiju nikoli ni izrazil želje po skupnem računu. »Eden izmed razlogov je tudi ta, da sva oba brezposelna in so najini skupni dohodki tako majhni. Ko bova nekoč oba imela plačo, bova mogoče razmišljala drugače, za zdaj pa nama ustreza tako, kot je,« Anja razloži odločitev. »Je pa bila to včasih težava, saj je bil denar velikokrat povod za prepir; tega je začel partner, ker je menil, da preveč zapravljam, predvsem za obleke,« pravi Ana. »A je sčasoma sprejel, da lahko svoj denar porabim tako, kot želim,« doda.

Kdaj nastanejo težave?

»Marsikateremu starejšemu bralcu se verjetno zdi ta obravnavana tema popolnoma kapitalistična, a včasih je bil sistem bolj preprost,« meni Katja Majerle, osebna finančna svetovalka z Individe. »Zdaj posamezniki razmerje že začnejo vsak z različnim odnosom do denarja, prihajajo iz različno bogatih družin, imajo različno premoženje in velikokrat imajo otroke že od prej. Navsezadnje se več kot tretjina parov loči in potem smo spet pri delitvi premoženja in bojaznijo pred tem že od samega začetka,« doda. Ana Vezovišek, specialistka za financiranje in osebni proračun, iz izkušenj pove: »Predstavljajte si, da eden izmed partnerjev mesečno zasluži dva tisoč evrov, drugi pa 800 evrov, dogovorita pa se, da tisti z manjšimi prihodki plača stroške stanovanja in na primer vrtca, drugi pa preostale stroške, ne da

bi pred tem preverila, koliko dejansko potrebujeta. V večini primerov tistemu, ki ima 800 evrov prihodkov, ne ostane nič in ima občutek manjvrednosti, čuti se v podrejenem položaju in tako naprej. Nič ne more privarčevati, ničesar si ne more privoščiti. Posledica je osebno nezadovoljstvo, občutek ujetosti in odvisnosti.«

Toda težave lahko nastanejo tudi pri skupnem partnerskem proračunu. »Pri skupnih finančnih lahko nastanejo konflikti predvsem, če eden zasluži občutno več, če eden zapravlja občutno več – velikokrat neusklajeno s prihodkom –, če ima eden razvade, ki veliko stanejo – na primer partner manj zasluži in zelo veliko kadi –, vse gre namreč iz enega proračuna. Prej ali slej se bo drugi oglasil in kaj pripomnil ... – in vsekakor je logično, da vse ne dovolj dogovorjene stvari v zvezi s financami in proračunom rušijo mir v partnerskem odnosu. Pri skupnih finančnih pa je največja težava, če se skupnost ne ohrani. Takrat se vse deli na pol, in to ne glede na plačo, starost, preteklo premoženje,« pojasni Katja Majerle in doda, da prav zaradi tega strahu vse več ljudi tudi pred partnerjem skriva svoje osebne finance.

Pogovor je nujen

Čeprav na zakon, partnerstvo včasih gledamo precej romantično, se ta iluzija podre, ko se pogovor dotakne računov, denarja. »Govoriti o denarju je zelo težko,« pove Ana Vezovišek. »Gre za zelo občutljivo temo, o kateri so nekateri pripravljene spregovoriti šele pred tretjo, neodvisno osebo,« opazuje Vezoviškova. V dolgoletni praksi je Katja Majerle opazila, da je pri partnerjih zelo pomembno, da se že na začetku resnega razmerja pogovorita o finančnih in najdeta rešitev, ki bo čim manj motela za oba: »Pri mlajših parih je to že skorajda samoumevno, saj so precej bolj poučeni o osebnih finančnih in po opažanju imajo redki pari v celoti skupen proračun. Starejše generacije pa imajo večinoma skupne finance.« O pomembnosti tega vprašanja pričajo tudi raziskave. »Po vseh objavljenih verodostojnih anketah so najpogostejši razlogi za prepir povezani z otroki, takoj za tem pa z denarjem,« pove Majerletova.

Si zaupata?

Glavna vprašanja, ki nam povedo, ali si s partnerjem res popolnoma zaupata, so po mnenju Ane Vezovišek naslednja: ali vemo, koliko znaša mesečni dohodek partnerja; ali nam partner »dovoli« pregledati svoj bančni izpisek; ali vemo, kolikšen odstotek

Oba se zavevata, da Jure zasluži precej več, a sva se že na začetku dogovorila, da bova imela skupne finance, pove Tamara.

svojih prihodkov partner mesečno nameni družinskemu proračunu. Kam gre preostanek njegovih/njenih prihodkov? »Ko govorimo o finančnih pri parih, gre za vprašanje odnosa, njunega doživljanja in izražanja temeljnih vrednot. Reševanje tega vprašanja je povezano s tem, kako tudi sicer stvari rešujemo kot partnerji,« pove psihologinja in psihoterapevka Polona Fister. »Navadno sta partnerja komplementarna, torej eden je bolj organiziran kot drugi, zato je koristno, da si na tej podlagi tudi razdelita svoje odgovornosti v odnosu. Denarni tok bo tako lažje načrtovala, nadzirala organizirana oseba, zapravljal pa tisti, ki je bolj spontan,« povesta specialistka zakonske in družinske terapije Sabina in Tomaž Stanovnik iz Partnerskega in družinskega centra Midva. »Dejstvo je, da brez zaupanja, sodelovanja in uspešne komunikacije ne gre. In prav to je najtežje doseči,« doda Ana Vezovišek.

Če se partnerja odločita za skupen proračun, jima Vezoviškova predlaga, da vsakega prvega v mesecu uvedeta sestanek s temo družinski proračun, na katerem določita budžet za tekoči mesec, se pogovorita o morebitnih večjih izdatkih ter sredstva nato ustrezno prerazporedita po kategorijah. Te kategorije imata zapisane in jih tudi potem upoštevata. Svetuje tudi uporabo ene izmed aplikacij za vodenje osebnih/družinskih financ, s katero bosta to lažje nadzirala – ena izmed možnosti je mojbudget.com.

Katja Majerle je bolj naklonjena ločenima proračunoma, ki ju je veliko lažje nadzorovati. A dogovor med partnerjema mora biti jasen. »Vsebovati mora vse potrebne elemente: kaj si bosta zaupala – prihodke, prejšnje premoženje, dediščino, stroške –, kaj bosta skupaj financirala in v kolikšnem deležu glede na prihodke, kako si bosta uredila zaščito, da v primeru najhujšega poskrbita za drugega oziroma zase, kakšno upravljanje želita za skupen del financ,« pove. Če so težave v zvezi s financami nepremostljive, pa strokovnjaki priporočajo, da par najde strokovno pomoč v obliki coachinga ali partnerske terapije.

Mnenja o partnerskem proračunu so različna, kar kaže na kompleksnost tega vprašanja. A najpomembneje je, da se partnerja o proračunu odkrito pogovarjata, si zaupata, se spoštujeta in skupaj ugotovita, kaj je najbolje za oba. Na koncu pa je vendarle treba omeniti, da s partnerjem ne pozabita, da so najboljše stvari še vedno zastonj.

